

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 6.

Desember 1929

27de årgang.

Redigert av Det Norske Myrselskaps sekretær, torvingeniør J. G. Thaulow.

DET NORSKE MYRSELSKAPS VIRKSOMHET FREMOVER

Av sekretæren.

I EFTERKRIGSTIDEN har Det Norske Myrselskaps virksomhet nærmest vist en tendens, som har gått ut på, at hovedsaken er å *spare og innskrenke*.

Følgene herav er ikke uteblitt og kan opsummeres således:

Medlemsantallet er stadig gått nedover og mange, der står opført i medlemsfortegnelsen, finner påskudd til ikke å betale. Den inntekt man på denne måte hadde gjort regning på er derved forminsket.

Som en direkte følge herav er det samme blitt tilfelle med påregnede inntekter av *annonser* i tidsskriftet og salg av trykksaker m. m.

Salg av produkter fra forsøksstasjonen og *salg av torv* fra forsøksanstalten vil forminskes etterhvert som virksomheten blir innskrenket.

Når virksomheten således stadig blir mindre, kan Staten benytte sig herav til å *nedsette Statsbidraget*.

Skal dette fortsette skrumper både medlemsantall og inntekter inn enn mere.

Derfor er det nu påtide, der blir en forandring og løsenet er:

Utvidet og mest mulig allsidig virksomhet.

Først derved vil medlemsantallet kunne økes og som følge derav alle inntekter. Den gang myrselskapets virksomhet var mest omfattende, nemlig omkring årene 1917—1920 var medlemsantallet tre ganger større enn nu.

Det budgett for året 1930, som nu er vedtatt og hvortil henvises

i det efterfølgende, er *et skritt i den riktige retning*. Det forutsetter utvidet virksomhet, selv om ikke alt foreløbig kan gjennomføres.

Myrundersøkelser på fjellet. — for økning av brentorvdriften der — er en gammel virksomhet, som nu aktes utvidet. Her er det ikke tilstrekkelig kun å påvise at der finnes brukbare brentorvmyrer i nærheten av setrer, turisthytter og høifjellshoteller. Man må også påse at brentorvdrift blir iverksatt, og da blir det nødvendig å være i kontakt med dem, som har interesse herav.

Som også nevnt for år tilbake er det for bruk på fjellet et problem å få konstruert en liten brentorvmaskin, som på en lettvinnt og billig måte bearbeider torven til en homogen masse. Myrselskapets forsøksanstalt i torvbruk er stedet for å uteksperimentere en slik liten maskin, og der bør snarest innbys til en premiekonkurranse for den beste brentorvmaskin til seterbruk.

I premissene for budgettet er anført, at for å få utrettet mest mulig sommeren 1930 er det meningen å leie ekstrahjelp, hvis der kan skaffes tilstrekkelige pengemidler hertil.

Myrundersøkelser forøvrig og særlig i distrikter, hvor der er muligheter for utnyttelse, er av grunnleggende betydning og vil bli besøgt i størst mulig utstrekning efterhvert som midlerne tillater.

Myrselskapets viktigste virkemiddel til myrsakens fremme er *Forsøksstasjonen på Mæresmyren*, hvortor også omtrent hele Statsbidraget medgår hertil, og virksomheten er hittil *ikke innskrenket*. Forsøksresultatene har stor betydning for landbruket, ikke minst for nydyrkning og bureisning i vårt vidtstrakte land. De forsøksberetninger som offentliggjøres i «Meddelelserne» og samles i særskilte beretninger, der trykkes i nogen få hundre eksemplarer kan være bra nok i faglig henseende, men leses av så altfor få så, at innholdet blir lite kjent i de brede lag. Det vil derfor være ønskelig, at der også utgis mere populære og kortfattede beretninger om forsøksresultatene i en sådan form, at de i stor utstrekning blir gjengitt i dagspressen i det hele land.

For at de verdifulle forsøksresultater fra Mæresmyren kan bli anskueliggjort på en sådan måte, at de vekker oppmerksomhet, vil myrselskapets styre sørge for, at forsøksstasjonens deltagelse i *Trøndelagsutstillingen 1930* blir mest mulig instruktiv.

Meget få har anledning til å besøke forsøksstasjonen, derfor bør denne fremvises rundt om ved spredte felter. Et iøinefallende og virksomt middel til å spre kunnskap om Mæresmyrens forsøksresultater er

anlegg av hundreder av små *demonstrasjonsfelter* over hele landet, særlig i fattige, spredt bebyggede distrikter, hvor der er megen dyrkbar myr. Myrselskapets tredje formann, avdøde landbruksdirektør *G. Tandberg* — en av legatstifterne — var meget interessert for anlegg av demonstrasjonsfelter og fremholdt mange ganger disses store betydning. Sådanne felter behøver ikke å være store og behøver ikke som de almindelige spredte forsøksfelter opdeles i ruter med forskjellig slags behandling. Det er de ferdige resultater fra Mæresmyren, som skal demonstreres, og det behøver ikke koste meget. Anleggene kan for en stor del besørages av fylkesagronomer og herredsagronomer efter korrespondanse med og anvisning av forsøkslederen på Mæresmyren, som således ikke personlig i alle tilfelle behøver å besøke demonstrasjonsfeltene. Førrige år medgikk til de spredte felter kr. 1178,60, og for kalenderåret 1930 er opført kr. 2450. I henhold til testamentariske bestemmelser, som er offentlig stadfestet, er myrselskapet forpliktet til å bruke en del rentebeløp til myr dyrkningens fremme i forskjellige landsdeler. Dessuten har myrselskapet flere distriktsbidrag til dette øiemed.

Forsøksanstalten i torvbruk, Våler i Solør, har som sin nærmeste oppgave å få innført forbedringer i vårt lands torvdrift. Samtidig blir anleggets drift basert på, at utgiftene skal dekkes av inntektene. Ved en øket tilvirkning og omsetning vil dette anlegg også kunne gi *overskudd, der kan benyttes til myrsakens fremme*. Erfaringer viser, at der nu ikke på langt nær tilvirkes så meget brentorv, som kan selges i distriktet. Brentorvdriften bør derfor utvides, hvilket nærmest er et spørsmål om driftskapital, da man har brukbart maskineri i driftsmessig stand. For torvstrødriftens vedkommende er der for tiden megen sannsynlighet for, at omsetningen vil kunne økes i en ganske betraktelig grad. En utvidelse av torvstrøtilvirkningen ved myrselskapets anlegg har pågått i flere år, så her er der hittil *ikke foretatt nogen innskrenkning*. Skulde bestrebelsene for økning av omsetningen lykkes, kan tilvirkningen eventuelt økes til det flerdobbelte uten store omkostninger. Hvorledes dette skal kunne gjennomføres vil bli gjenstand for overveielser i Det Norske Myrselskaps styre. I denne forbindelse kan nevnes, at «Finska Mosskulturforeningen» driver en torvstrøfabrikk, der gir så stort overskudd, at foreningen derved får midler til å dekke det utilstrekkelige statsbidrag.

Det er innlysende, at når myrselskapet selv befatter sig med forretningsmessig torvdrift og således står i direkte kontakt med det prak-

tiske liv vil man få anledning til å høste erfaringer om, hvorledes vanskeligheter skal kunne løses, driften forbedres og rasjonaliseres ganske anderledes enn om myrselskapet kun skulde være en teoretisk iakt-tager ved tilfeldige besøk på private anlegg. Forbedringer ved private anlegg ønskes ikke gjerne offentliggjort, idet de betraktes som fabrikk-hemmeligheter, som konkurrentene ikke bør få kjennskap til. Helt anderledes forholder det sig med de praktiske erfaringer myrselskapet får ved sin drift. Om disse foreligger der allerede gunstige resultater, hvorom henvises i «Meddelelserne» 1925, side 27—40 og 1927 side 16—32. Kan det også bevises at myrselskapets torvdrift gir netto overskudd, er det *den allerbeste reklame for anlegg av nye torvfabrikker i vårt land.*

Det Norske Myrselskap har nu virket i 27 år og kan se tilbake på såvel fremgang som stagnasjon. Når medlemsantallet under den nuværende nedgangsperiode er gått tilbake, da deler jo myrselskapet i så henseende skjebne med mange andre selskaper og foreninger.

Myrselskapet blev jo stiftet i en nedgangsperiode, og det behøver ikke spille nogen rolle, om nedgangstider periodisk kommer igjen. Tvertom *nettop i nedgangstider* skal et selskap med så langsiktige mål, som Det Norske Myrselskap har, *virke og utrette jo mere desto bedre.*

Der er så uendelig meget å virke for, så mange problemer, som ikke er løst. Når f. eks. Myrselskapets torvdrift, Våler i Solør, enkelte år har gått med underskudd, da er dette det sikreste bevis på, at både brentorvdrift og torvstrødrift ennå er ufullkommen og trenger forbedringer. Selv om det kan påvises at der er foretatt forbedringer, så er det ennå langt frem før torvbruk bassert på lufttørkning blir helt driftssikker.

I andre land, særlig i Tyskland søker man nu å bane nye veier, finne nye virkefelt for utnyttelse av det råmateriale, som finnes op-hobet i de vidtstrakte myrstrekninger. Her gjelder det først og fremst å følge med tiden og undersøke om der er noget, som kan egne sig for vårt land. Dette er også en del av myrselskapets virksomhet og har ikke minst i de forløpne år vært av betydning. Der er meget som tyder på at myrenes utnyttelse på forskjellige måter herefter vil få en langt større betydning enn nogensinne før og bidra til:

en utvidet virksomhet på dette område.

Stillingen som *torvingeniørassistent*, der i sin tid blev stillet i bero og ikke besatt, fordi man ikke hadde en dertil kvalifisert mann og heller ikke penger til å lønne ham med, bør snarest påny bli besatt.

I likhet med de utenlandske myrselskaper bør også Det Norske Myrselskap ansette videnskapelig utdannede menn til å besørge *det videnskapelige forskningsarbeide*, som står i forbindelse med myrsakens fortsatte utvikling.

Helt uten driftsmidler kan Det Norske Myrselskap aldrig bli. Ved testamenter har for myrsaken interesserte, nu avdøde menn, i årenes løp skjenket myrselskapet hittil i alt *9 legater* med en samlet formue på ikke langt fra *én kvart million kroner*. Rentene herav skal i henhold til offentlig stadfestede regler *kun benyttes til myrsakens fremme* og revisjonen for legater og offentlige stiftelser vil påse at reglene blir befulgt.

De avdøde legatstiftere har herved villet gi Det Norske Myrselskap midler til å trygge virksomheten gjennom tidene, og de efterlevende har forpliktelse til å sørge for, at der skaffes driftsmidler også på andre måter.

Det gjelder da i første rekke at man har troen på, at Det Norske Myrselskap virker for *en stor og landsgavnlig sak*.

Vårt lands samlede myrreal er anslått til 12 millioner dekar (mål), og kun en ringe del herav er hittil nyttiggjort. Dette myrreal er større enn hele det areal, som omfatter vårt lands hagebruk, aker, kunstig eng og naturlig eng tilsammenlagt.

I henhold til Det Norske Myrselskaps lover er myrselskapets formål å virke for tilgodegjørelsen av våre myrer, såvel ved opdyrkning som ved utnyttelse i industriell og teknisk henseende. Dette søkes opnådd ved å spre kunnskap om myrenes utnyttelse gjennom skrifter, foredrag og møter, samt bl. a. ved å få våre myrstrekninger undersøkt og anlegge forsøksstasjoner. Alt dette og mere til har i årenes løp inngått i Det Norske Myrselskaps virksomhet, men det forhindrer ikke at man herefter kan utvide virksomheten enn mere.

De nødvendige pengemidler søkes i første rekke tilveiebragt ved *medlemmers årspenger*. Som det fremgår av budgettet spiller årspengene en forholdsvis liten direkte rolle, men indirekte er de av langt større betydning. For hver 5 kroner, som medlemmene betaler om året, kan myrselskapet på andre måter skaffe sig økede inntekter, og et stort medlemstall betyr en moralsk makt.

For å nevne et praktisk eksempel: Et av de midler myrselskapet har til å spre kunnskap om myrsaken er tidsskriftet «Meddelelserne», som blir medlemmene tilsendt. Jo større oplaget er, desto større er også tidsskriftets verdi som annonseblad, fordi det desto bedre betaler sig for annonsekjøpere å avertere.

Det henstilles derfor på det innstendigste til de medlemmer, som skylder kontingent for både ett og flere år ikke alene snarest å innbetale restansen, men også, fortsette som medlem og allerhelst også skaffe *myrselskapet mange flere nye medlemmer*.

Utnyttelsen av vårt lands store myrarealer på forskjellig slags vis er ingen liten del av bestrebelsene for å tilgodegjøre sig vårt lands naturlige hjulpekilder. Her er virkefelt nok, men man må ha *en urokkelig tro på fremskritt og utvikling*. Innskrenkning av den virksomhet, som er oppbygget i årenes løp, er et utslag av det *negative*, det tilintetgjørende, som legger alt øde. Myrsaken krever mere enn på mange andre områder *positive foranstaltninger*, så at man i det fortsatte arbeide stadig utretter mere og mere.

Det Norske Myrselskaps virksomhet fremover må utvides!

REPRESENTANTMØTE

MØTE i Det Norske Myrselskaps representantskap holdtes i Oslo Håndverks og Industriforenings lokale tirsdag 22. oktober kl. 18. Der var fremmøtt 9 representanter og styremedlemmer med varamenn. Møtet lededes av styrets formann, forstkandidat Carl Løvenskiold. Sekretæren refererte det for kalenderåret 1930 påregnede budgett og ga opplysninger om, hvilke utgiftsposter muligens kan bli gjenstand for besparelser og hvorvidt enkelte inntektsposter kan forhøies, idet statsbidraget ikke kan ventes bevilget med et høiere beløp enn som bevilget for inneværende budgett-termin eller med kr. 25 000,00 det vil si kr. 7 000,00 mindre enn ansøkt.

Det meddeltes at den vesentligste besparelse vil eventuelt bli renter til torvlånefondet, kr. 3 500,00, men forutsetningen herfor er, at Stortinget avskriver Det Norske Myrselskaps gjeld til torvlånefondet fra brenselkrisens tid kr. 140 000,00. Herom har styret besluttet å innsende et andragende til Landbruksdepartementet. Avdrag på gjeld til Hedmark fylke kr. 2 000,00 må utsettes.

På lønninger kan innspares kr. 750,00, og den nye utgiftspost, myrundersøkelser i Trøndelag kr. 500,00 kan stilles i bero. Den eneste inntektspost som kan ventes øket noget er renter av legater

Efter en del uttalelser fra forskjellige hold vedtok representantskapet det av styret foreslåtte budgett med de forandringer, som blir nødvendige på grunn av at statsbidraget blir mindre enn påregnet.

Sekretæren refererte en foreløbig beretning om Det Norske Myrselskaps virksomhet 1929, inntil midten av oktober.

Formannen ga en del opplysninger om samarbeide med Det Norske Skogselskap for vernskogens bevarelse ved hjelp av øket brentorvdrift på fjellet. Herom henvises i sekretærens efterfølgende beretning.